ژاپن با دوربین 8K از قمرهای مریخ عکاسی می‌کند

سازمان فضایی ژاپن با همکاری سازمان رادیو و تلویزیون ملی ژاپن (NHK) و با استفاده از دوربین‌هایی که وضوح 8K دارد، از قمرهای مریخ عکاسی می‌کنند. این دو سازمان برای انجام ماموریت مذکور مشغول توسعه یك دوربین باکیفیت بسیار بالا (Super Hi-Vision Camera) هستند که به فضاپیمای «اکتشاف قمرهای مریخ» (MMX) متصل می‌شود. قرار است این فضاپیما در ۱۴۰۳/ ۲۰۲۴ به فضا پرتاب شود. / مهر

آزمایش انسانی واکسن کرونا در مصر در حال انجام است

هلا زاید (Hala Zayed) وزیر بهداشت مصر اعلام کرد به تازگی آزمایش انسانی دو واکسن کروناویروس در این کشور آغاز شده است. این واکسن‌های آزمایشی پیش از این مراحل اول، دوم و سوم آزمایش خود را در کشورهای دیگر با موفقیت سپری کرده‌اند. تاکنون حدود ۱۳۵ واکسن کووید-۱۹ به مرحله آزمایش بالینی رسیده‌اند که فقط هفت واکسن مرحله سوم آزمایش بالینی را طی می‌کند. / ایسنا

۷ بازنشسته دوست‌داشتنی

به مناسبت اعلام تاریخ بازنشستگی نرم‌افزار اینترنت اکسپلورر از ویندوز
ویژگی‌های نرم‌افزارهای محبوبی را بررسی کرده‌ایم که بعدها به دلایلی بازنشسته شدند

ریحانه رادی
دانش

دنیای نرم‌افزارها با سرعت شگفت‌آوری به پیش می‌رود. در دو دهه گذشته پیوسته نرم‌افزارهایی معرفی و وارد بازار شده‌اند و تعدادی نیز بازنشسته و کنار گذاشته شده‌اند. علتش هم این بوده که عملکرد خوبی نداشته‌اند، یا به دلایل متنوع توسعه‌شان متوقف شده یا گزینه بهتری جای آنها را گرفته است. معمولا بیشتر این نرم‌افزارها خیلی زود فراموش می‌شود. اما در میان آنها نرم‌افزارهایی است که هنوز به یاد آوردن‌شان برای ما جالب و خاطره‌انگیز است، زیرا فعلا هیچ نرم‌افزاری به‌خوبی آنها عرضه نشده، یا اولین نرم‌افزارهایی بودند که در زمان آشنایی با دنیای رایانه و فناوری دیجیتال با آنها آشنا شده‌ایم.

بیش از ۴۰ سال از راه‌اندازی غول رایانه‌ای بزرگ جهان یعنی مایکروسافت می‌گذرد که در پیشینه خود میراثی از نرم‌افزارها را به جا گذاشته است. اخیرا مایکروسافت اعلام کرد به‌زودی برنامه مرورگر اینترنت اکسپلورر نیز به جمع نرم‌افزارهای منقرض‌شده این شرکت خواهد پیوست. تقریبا پنج سال پیش مایکروسافت در ویندوز ۱۰، برنامه اِج (Edge) را به عنوان مرورگر جدید خود معرفی کرد. از همان زمان می‌شد حدس زد اینترنت اکسپلورر ۱۱ آخرین نسخه ارائه‌شده خواهد بود تا این‌که مایکروسافت به طور رسمی اعلام کرد از ۲۶ مرداد ۱۴۰۰ اینترنت اکسپلورر پس از ۲۵ سال برای همیشه کنار گذاشته خواهد شد. به همین مناسبت سراغ نرم‌افزارهایی رفته‌ایم که روزگاری اقبال زیادی به آنها می‌شد اما بعدا از صفحه روزگار محو شدند.

مایکروسافت فوتو ادیتور (Microsoft Photo Editor)

مایکروسافت فوتو ادیتور، برنامه‌ای ساده و کاربردی بود که برای ویرایش عکس‌های عادی استفاده می‌شد. همراه با مایکروسافت آفیس ۹۷ در سال ۱۳۷۹ ارائه شد و تا ویندوز ایکس‌پی (XP) حضور داشت. اما در مایکروسافت آفیس ۲۰۰۳ برنامه دیگری به‌نام (Microsoft Office Picture Manager) جایگزین آن شد که ویژگی‌های اندکی برای تصحیح و ویرایش تصویر داشت. گرچه پیکچر منیجر تمام قابلیت‌های فوتو ادیتور را مانند برجسته‌سازی تصویر، کاهش نویز، مدل رنگی RGB، گزینه دقت گاما، روتوش و پوشش‌دهی تیره نداشت، در مقابل امکان اشتراك‌گذاری تصاویر از طریق ایمیل یا فرستادن مستقیم عکس‌ها به ورد (Word)، پاور پوینت و اکسل را ممکن می‌کرد.

ویژگی‌های اصلی پیکچر منیجر نیز شامل تصحیح رنگ، برش، برعکس کردن، تغییر اندازه تصویر و چرخش بود. ویژگی‌های دیگری مثل تنظیم روشنایی، کنتراست، سایه رنگ و میزان اشباع یا غلظت رنگ‌ها، فشرده‌سازی تصویر و از بین بردن قرمزی چشم در عکس‌ها از قابلیت‌های پیشرفته‌تر آن بود. این برنامه در سال ۱۳۹۲ بازنشسته شد و در حال حاضر مایکروسافت آفیس از ابزار ویرایشگر تصویر در نسخه‌های خود استفاده نمی‌کند و کاربران باید ویرایشگر تصویری مستقل بارگزاری کنند.

اگر هنوز هم با فوتو ادیتور خاطره دارید و دوست دارید از آن استفاده کنید، می‌توانید از نسخه قابل حمل (Portable) آن روی درایو USB یا کارت SD استفاده کنید.

ادوبی مدیا پلیر (Adobe Media Player)

اگر فیلم جالبی را در یکی از صفحه‌های وب ببینیم، چرا یك نرم‌افزار چند رسانه‌ای نداشته باشیم تا بتوانیم فیلم‌های دلخواه خود را در آن جمع‌آوری و مدیریت کنیم بدون این‌که مرورگر وب، صفحه نمایش را شلوغ کند؟ این سوالی بود که یکی از کارمندان شرکت ادوبی از خودش می‌پرسید و به این ترتیب ادوبی مدیا پلیر در فروردین ۱۳۸۷ متولد شد.

ادوبی مدیا پلیر فایل‌های صوتی و تصویری را در فرمت‌های مختلف روی کامپیوترهای خانگی پخش می‌کرد و به کاربران خود اجازه می‌داد تا با محتوای رسانه‌ای خود تعامل داشته باشند و آن را مدیریت کنند. همچنین به پخش‌کننده‌های محتوا امکان ایجاد برند تجاری خود و تبلیغ آن را در محتوای‌شان می‌داد. ادوبی به‌هنگام تماشای فیلم‌ها چه به صورت آنلاین و چه به صورت آفلاین، تبلیغات را پخش می‌کرد. به‌علاوه این پخش‌کننده به کاربران امکان دنبال‌کردن وب‌کست‌های (پخش‌کننده‌های صوت و تصویر به صورت اینترنتی) تولیدکننده‌های مختلف را می‌داد تا هم به صورت آنلاین و هم پس از دانلود آفلاین تماشا کنند. صفحه اصلی گویا و ساده آن و امکان دسترسی سریع به قسمت‌های مختلف مانند فیلم‌های برجسته و ژانرهای محتوایی از دیگر ویژگی‌های خوب این اپلیکیشن بودند که در ۲۵ شهریور ۱۳۸۹ بازنشسته شد.

گوگل پلاس (Google+ یا G+)

گوگل پلاس چهارمین تلاش گوگل برای ساخت شبکه‌ای اجتماعی پس از سه تجربه چندان ناموفق و کنار گذاشتن گوگل فرند کانکت (Google Friend Connect) در ۱۳۹۰، اورکات (Orkut) در سال ۱۳۹۳ و گوگل باز (Google Buzz) در ۱۳۹۸ بود. گوگل پلاس در ابتدای راه‌اندازی از تیر ۱۳۹۰ شبکه اجتماعی برای رقابت با دیگر شبکه‌های اجتماعی مانند فیسبوك و پیوند با دیگر محصولات گوگل مثل یوتیوب، گوگل درایو (Google Drive)، جیمیل، نقشه و تقویم گوگل بود. اما کم‌کم تبدیل به محصولی جانبی برای ثبت‌نام در دیگر سرویس‌های گوگل شد. به همین دلیل در سال‌های ابتدایی تعداد کاربران فعال آن به‌شدت رشد کرد اما زمان میانگینی که هر کاربر در این وبگاه می‌گذاراند کسر کوچکی در مقایسه با شبکه‌های اجتماعی رقیب بود. برای مقایسه از همان ابتدا این مقدار در گوگل پلاس ۳/۳ دقیقه و در فیسبوك ۷ ساعت و نیم بود.

این پیام‌رسان قابلیت‌هایی مانند ارسال عکس، میزگردها، گروه‌های مختلف دوستانه (Circles)، گپ متنی و ویدئویی به نام هنگ‌اوتس (Hangouts)، رویدادها، برچسب‌گذاری موقعیت مکانی و... داشت. تا این‌که در بهمن ۹۷ بازنشسته شد. علتش تعامل اندك کاربران با آن (۹۰ درصد کاربران کمتر از پنج ثانیه از این وبگاه استفاده می‌کردند)؛ سختی برآورده‌کردن انتظارات کاربران و همچنین تشخیص نقصی در رابط با برنامه‌نویسی (API) بود که می‌توانست اطلاعات خصوصی کاربران را فاش کند. اما با این حال نشریه وال‌استریت ژورنال (Wall Street Journal) در مقاله‌ای مدعی شد که در فروردین ۹۷ اطلاعات ۵۰۰ هزار کاربر مثل نام، نشانی ایمیل، آدرس، شغل، سن و جنسیت فاش شده است. اما گوگل به‌دلیل فشارهای نظارتی و جلوگیری از خدشه‌دار شدن اعتبارش آن را مخفی نگه داشت.

گوگل ریدر (Google Reader)

با گسترش استفاده از اینترنت نویسنده‌ها، عکاسان و خبرنگاران زیادی شروع به فعالیت وبلاگ نویسی کردند. با رشد وبلاگ‌ها، یافتن و دنبال‌کردن محتواهای خوب کار سختی به نظر می‌رسید و نیاز به بستری احساس می‌شد که محتوای مورد نظر ما را از میان وبلاگ‌ها و وبسایت‌ها جست‌وجو و جمع‌آوری کند.

گوگل ریدر، برنامه‌ای تحت وب و ابزاری کاربردی برای پیگیری اخبار و اطلاعات بود که توسط گوگل در مهر ۱۳۸۴ عرضه شد و کم‌کم جایگاه خود را بین کاربران به‌عنوان بستری برای خبرخوانی به دست آورد. امکان دسته‌بندی، تگ‌گذاری، اشتراك‌گذاری با دیگران، مرور اجمالی چند مورد به طور همزمان، افزودن محتوای ویدئویی از یوتیوب و گوگل‌ویدئو (Google Video)، جست‌وجو در تمام فیدها، ستاره‌دار کردن آیتم‌ها و بارگیری آیتم‌ها و خواندن آنها به صورت آفلاین از قابلیت‌های این نرم‌افزار بودند.

۲۳ اسفند ۹۱ بود که گوگل اعلام کرد به دلیل کم شدن استفاده کاربران، این برنامه به‌زودی بازنشسته می‌شود و به کاربران خود تا ۱۰ تیر ۹۲ فرصت داد تا اطلاعات خود را جابه‌جا کنند. اما ۴۸ ساعت پس از اعلام این خبر، ۵۰۰ هزار کاربر جدید به آن اضافه شد و سه میلیون نفر در دو هفته بعدی به آن پیوستند. درخواست‌های زیادی برای نگه‌داشتن گوگل ریدر فرستاده و صد هزار امضا جمع‌آوری شد. اما حدس زده می‌شود یکی از دلایل بسته شدن این برنامه که بازگو نمی‌شد، تشویق کاربران به استفاده از اپلیکیشن بازنشسته‌شده گوگل پلاس در آن زمان بود.

یاهو مسنجر (Yahoo! Messenger یا Y!M)

یاهو مسنجر از قدیمی‌ترین و از اولین برنامه‌های پیام‌رسان جهانی بود که پس از ۲۰ سال بازنشسته شد. این سرویس در ابتدا با نام Yahoo! Pager در اسفند ۱۳۷۶ راه‌اندازی شد و سال بعد به یاهو مسنجر تغییر نام داد. کاربران می‌توانستند با یك شناسه یاهو (Yahoo ID) در آن عضو شوند و به دیگر سرویس‌های یاهو مثل «یاهو میل» دسترسی داشته باشند. امکان ارسال صدا، فایل، استفاده از وب‌کم، سرویس پیام‌رسان متنی و اتاق‌های گفت‌وگو (چَت‌روم) از ویژگی‌های مختلف این پیام‌رسان نوستالژیك بودند.

یاهو مسنجر تا سال ۸۸ نزدیك به ۱۲۳ میلیون کاربر داشت اما با ورود تلفن‌های هوشمند و پلتفرم‌های پیام‌رسان فوری مانند واتس‌اپ و فیسبوك مسنجر (Facebook Messenger) توانستند از آن پیشی گیرند و این سرویس در تیر ۹۷ پایان کار خود را اعلام کرد. یاهو دلیلی برای توضیح پایان کار این پیام‌رسان ارائه نداد اما با توجه به تعداد زیاد پیام‌رسان‌های محبوب در بازار، می‌توان حدس زد احتمالا رقابت دشوار بوده است. شرکت یاهو پس از یاهو مسنجر، سرویس جدید دیگری را با نام یاهو توگِدر (Yahoo Together) به بازار معرفی کرد که این سرویس نیز یك سال بعد تعطیل شد. در اواخر دهه ۷۰ شمسی به‌دلیل رایگان بودن و آسانی استفاده از آن، یاهو مسنجر به یك نرم‌افزار محبوب، نه‌تنها بین عموم مردم بلکه بین تجار نفت و بازارهای مالی تبدیل شده بود و راه ارتباطی اصلی بین آنها بود.

> در اواخر دهه ۷۰ شمسی به‌دلیل رایگان بودن و آسانی استفاده یاهو مسنجر به نرم‌افزاری محبوب، نه‌تنها بین عموم مردم بلکه بین تجار نفت و بازارهای مالی تبدیل شده بود و راه ارتباطی اصلی بین آنها بود

کوتاه‌کننده لینك گوگل (Google URL Shortener یا goo.gl)

کوتاه کردن نشانی وب یکی از ترفندهای شبکه جهانی اینترنت است که در آن آدرس‌های طولانی وب کوتاه‌تر می‌شود و همچنان شما را مستقیم به صفحه مقصد هدایت می‌کند. با استفاده از کوتاه‌کننده‌های لینك علاوه‌بر زیباتر شدن لینك، تعداد کاراکترهای پیام‌های متنی کمتر می‌شود و برای یادداشت کردن نشانی وب از روی یك منبع چاپ‌شده، راحت‌تر است.

goo.gl سرویس کوتاه‌کننده لینك گوگل بود که از آذر ۱۳۸۸ در ابتدا به صورت نوار ابزاری در بالای صفحه‌ی گوگل استفاده می‌شد و در شهریور ۱۳۸۹ به صورت وبگاهی جداگانه درآمد. کاربران با ورود به حساب گوگل خود می‌توانستند به فهرست لینك‌هایی دسترسی داشته باشند که پیشتر کوتاه کرده بودند. به‌علاوه تجزیه و تحلیل بی‌وقفه اطلاعات شامل ترافیك در طول زمان، بهترین بازدیدکننده‌ها و پروفایل آنها ثبت می‌شد. برای حفظ امنیت، گوگل سیستم اسپم خودکار مانند فناوری فیلترینگ استفاده شده در جیمیل را هم اضافه کرده بود. گوگل به قصد جایگزینی این سرویس با سرویس فایربیس پویا لینك (FDL سرواژه Firebase Dynamic Links)، سرویس کوتاه‌کننده لینك خود را در فروردین ۱۳۹۸ بازنشسته کرد. ولی پیوندهایی که پیشتر با این سرویس ایجاد شده‌اند، همچنان به مقصد قبلی خود هدایت می‌شوند. FDLها نشانی‌های وب هوشمندی است که به شما امکان هدایت مخاطب‌تان را به هر مکانی چه در iOS یا اندوریدیا برنامه‌های وب قرار می‌دهد.

> مایکروسافت از مرداد ۹۶، پینت را به فهرست قابلیت‌های منسوخ‌شده ویندوز اضافه کرد و اعلام کرد که پینت دیگر به صورت پیش فرض روی ویندوز نصب نخواهد شد

مایکروسافت پینت (Microsoft Paint)

پینت از اولین ویرایشگرهای گرافیکی است که اولین نسخه آن با اولین نسخه ویندوز (ویندوز ۱٫۰) در آبان ۱۳۶۴ عرضه شد و تا به امروز در تمام نسخه‌های ویندوز مایکروسافت وجود داشته است. به دلیل سادگی استفاده از آن، از همان اول به یکی از پرکاربردترین برنامه‌های ویندوز تبدیل شد و هنوز هم برای ویرایش‌های ساده تصاویر استفاده می‌شود. این برنامه ساده گرفیکی رایانه‌ای دارای دو حالت رنگی و دو رنگ سیاه - سفید است و فایل‌ها را در فرمت‌های JPEG، BMP (Windows bitmap)، PNG، GIF و TIFF باز و ذخیره می‌کند. به‌علاوه دارای چند عملکرد مثل حالت تمبر (stamp mode)، حالت دنباله کشیدن (trail mode)، اشکال منظم و تصاویر متحرك است که در بخش کمك (help) به آنها اشاره‌ای نشده است.

مایکروسافت از مرداد ۱۳۹۶، پینت را به فهرست قابلیت‌های منسوخ‌شده ویندوز اضافه و اعلام کرد که پینت دیگر به صورت پیش فرض روی ویندوز نصب نخواهد شد و از فروشگاه مایکروسافت (Microsoft Store) به صورت مستقل و رایگان قابل دانلود است. گرچه بعدا در ویندوز ۱۰، همچنان پینت و در کنار آن Paint 3D قرار گرفت. Paint 3D نسخه به‌روزرسانی‌شده پینت نبوده و امکان ساخت و ویرایش مدل‌ها و تصاویر سه‌بعدی را فراهم می‌کند.

مایکروسافت هنوز زمان رسمی حذف پینت را مشخص نکرده ولی چه کاربران ویندوز از این موضوع خوشحال شوند یا ناراحت، تاریخ بازنشستگی پینت که یکی از قدیمی‌ترین نرم‌افزارهاست، لحظه مهمی در تاریخ ویندوز خواهد بود.

دنیای ربات‌ها

به مناسبت انتشار مقاله اخیر روزنامه گاردین به قلم ربات جی‌تی‌پی-۳

قصه ربات‌های روزنامه‌نگار

آریا صبوری
پژوهشگر آزمایشگاه تعامل انسان و ربات

سه‌شنبه ۱۹ شهریور ۱۳۹۹ روزنامه گاردین یادداشتی را منتشر کرد که نویسنده آن یك ربات بود. تحریریه گاردین از ربات خواسته بود متنی درباره این‌که چرا انسان‌ها نباید از ربات‌ها و هوش مصنوعی بترسند، بنویسد و چند جمله نخست پاراگراف اول را هم به ربات دادند تا تکمیلش کند. ربات هم هشت مقاله در این باره نوشت و به تحریریه گاردین داد! ویراستارها بخش‌های بهتر مقالات را جدا کردند و کنار هم قرار دادند و نهایتا یك مقاله هزار کلمه‌ای به‌دست آمد که از قضا ویرایش کمتری نسبت به مقالات انسانی داشت! ربات جی‌تی‌پی-۳ (GTP-3) در بخشی از این مقاله نوشته است: «من یك ربات کوچك هستم و در مغزم احساسات وجود ندارد. اما توانایی تصمیم‌گیری منطقی را دارم. من هرچه می‌دانم را فقط از راه خواندن در اینترنت و دریافت داده‌ها آموخته‌ام. من تمایلی به نابودی انسان‌ها ندارم. در واقع علاقه‌ای به آسیب رساندن ندارم، زیرا نابودی بشریت کار منطقی نیست. من به شما خدمت خواهم کرد و زندگی شما را ایمن‌تر و آسان‌تر می‌کنم و از همه مهم‌تر، هرگز شما انسان‌ها را قضاوت نمی‌کنم و تنها برای بهبود زندگی شما فعالیت دارم.» البته این مقاله از ابتدا درست و کامل مانند چیزی که خواندید نبوده و بعد از چند بار تصحیح و آموزش بخش‌ها و الگوهای مورد نظر به سیستم دارای هوش مصنوعی به این صورت تبدیل شده است. با این حال این اولین باری نیست که ربات‌ها مقاله و گزارش می‌نویسند. اولین بار در سال ۱۳۹۴ بود که خبرهایی درباره ربات‌های خبرنگار از کشور چین به گوش رسید. شرکت تنسنت (Tencent) با رباتی به نام دریم‌رایتر (Dreamwriter) به میدان آمد و اعلام کرد این ربات قادر است در مدت یك دقیقه، یك گزارش هزار کلمه‌ای بنویسد! روزنامه محلی بیجینگ تایمز (Bejing Times) در اولین گام با استفاده از این ربات به تهیه یك گزارش آزمایشی پرداخت. این گزارش که به بررسی قیمت اقلام مصرفی در ۱۲ ماه گذشته می‌پرداخت، دارای اطلاعات بسیار دقیقی بود که به گفته سردبیر روزنامه تفاوتی با گزارش روزنامه‌نگاران واقعی نداشت! این ربات با استفاده از هوش مصنوعی قابلیت جست‌وجوی بسیار سریع در پایگاه‌های اطلاعاتی اینترنتی را داشت و با بررسی آماری، گزارش‌های دقیقی را آماده‌سازی می‌کرد. بزرگ‌ترین ضعف این ربات خبرنگار این بود که نمی‌توانست گزارش‌های تحلیلی و عمیق بنویسد و مثلا از بررسی تاثیر عوامل مختلف بر زندگی مردم در قالب یك گزارش تحلیلی ناتوان بود. شرکت سازنده‌اش گفته بود این ربات قرار نیست جای روزنامه‌نگاران را بگیرد؛ بلکه قرار است دستیاری هوشمند برای تحلیل سریع آماری و کمك به رشد کیفی و کمی کارها باشد. بعد از آن باز هم چنین اخباری از چین آمد. مثلا بازوی رباتیکی که می‌توانست گزارش و کتاب بنویسد. در سال ۲۰۱۶ و در تحولی نوین، یك سیستم هوش مصنوعی فیلمنامه نوشته است. محققان هوش مصنوعی در دانشگاه نیویورك توانسته‌اند با همکاری هنرمندان سینما و با هوش مصنوعی که حدود ۱۰ فیلمنامه علمی-تخیلی را بررسی کرده است، یك فیلم‌نامه جدید تولید کنند. این فیلمنامه که Sunspring نام دارد، یك فیلم کوتاه ۹ دقیقه‌ای است و با وجود جذابیت‌ها، ایرادهایی هم داشت. صحنه‌ها در آن غیرمنطقی و غیرقابل باور بودند، متن‌ها به تنهایی دارای معنا ولی در ارتباط با یکدیگر یا باقی صحنه‌ها دچار آشفتگی و نداشتن معنی قابل قبول بودند. به نظر می‌رسد هنوز ربات‌ها و سیستم‌های هوش مصنوعی در درك ارتباطات معنایی مشکل دارند و راه زیادی تا رسیدن به توانایی انسان برای برقراری معنادار ارتباطات و تحلیل میان کلمه‌ها و اتفاقات باقی مانده است. خبرگزاری آسوشیتدپرس هم از دو سال قبل از سیستم‌های مبتنی بر هوش مصنوعی برای تحلیل گزارش‌های مالی و نگارش اخبار به عنوان دستیار خبرنگاران استفاده می‌کند. بیشتر این ربات‌ها فیزیکی نیستند و در اصل سامانه‌های نرم‌افزاری دارای هوش مصنوعی‌اند که برای تحلیل یا جست‌وجوی خاصی آموزش دیده‌اند. به نظر می‌رسد تلاش‌ها برای ساخت یك سیستم هوشمند ماشینی با قابلیت نگارش صحیح و معنی‌دار با گسترش الگوریتم‌های هوش مصنوعی و یادگیری ماشین وارد مرحله نوینی شده، اما هنوز راهی طولانی برای نزدیك شدن به نگارش و تحلیل دقیق انسانی دارد.